

د ملګرو ملتونو د مرستی پلاوی په افغانستان کی

د ویاند دفتر
کابل – افغانستان

تلیفون: ۰۰۹۳ ۲۰ ۲۹۷ ۶۱۲۱ – ۰۰۳۹ ۰۸۳۱ ۲۴ ۶۱۲۱

برېښنالیک: spokesperson-unama@un.org

ویب پاڼه: www.unama.unmissions.org

رسنیز کنفرانس (کابو ټکی په ټکی)

علیم صدیق، د یوناما ویاند،

داکتر نیلاب مبارز د یوناما د ویاند د دفتر څخه،

کابل- دوشنبه د جون د میاشتې لمړی نیټه، کال ۲۰۰۹

د افغانستان لپاره د ملگرو ملتونو د خانگړی استازی د نوی مرستیال ټاکل

بناغلی رابرت وایت کینس، چې یو کانادایی تبعه دی د ملگرو ملتونو د عمومي منشي له اړخه په افغانستان کې د پراختیایي او بشري چارو لپاره د خانگړی استازی د مرستیال په حیث ونومول شو.

بناغلی وایت کینس به همدارنگه د هیواد په کچه د ملگرو ملتونو همغږي کوونکی او په افغانستان کې د ملگرو ملتونو د بشري پالنې د همغږی کوونکی په حیث دنده اجرا کړي. نوموړی به د بناغلی بو اسپلانډ ځای ناستی شي څوک چې د دوو کلونو کاري مودې وروسته افغانستان پرېږدي.

بناغلي وایت کینس به د بشري پالنې او د شخړو څخه وروسته حالت د پېچلو او بېرنيو پروگرامونو د ځواب ویلو او اداره کولو په برخه کې د دې موقف لپاره د ځان سره پراخه تجربه انتقال کړي.

لکه څنگه چې تاسو پوهیږي بناغلی کریس الکساندر د ۶ کلونو څخه وروسته تیره اونۍ افغانستان پرېښود. نوموړی د خانگړی استازی د سیاسي چارو مرستیال وه.

بناغلی کال بریت چې د امریکا د متحده ایالاتو څخه دی، ډیر ژر به دغه څوکۍ اشغال کړي.

د ملگرو ملتونو پرمختیایي پروگرام او د اروپایی اتحادیې د پولیسو د روزنی ماموریت ۳۵۰۰۰ تنه پولیس افسران د ټولټاکنو لپاره روزي

د ملگرو ملتونو پرمختیایي پروگرام د ای یو پول او د کورنیو چارو د وزارت سره یو ځای غواړي چې ۳۵۰۰۰ پولیس افسران د ټولټاکنو د ورځې لپاره روزي څو چې د ټولټاکنو پر مهال امنیت ته متوجه اوسي او په دې ډول هغوي د انتخاباتو د پروسي، د افغانستان د ټولټاکنو د قانون نړیوالو معیارونو روزنه ورکړي، د ټولټاکنو پرمهال د هغوي نقش خورا زیات دی.

د لومړنیو شمیرو له مخې ۳۵۰ افسران د ټول هیواد په کچه به په هرات، کابل، مزار او کندهار کې وروزل شي چې هغوي به بیا نورو ته زده کړه ورکوي چې په پای کې به د اگست تر ۲۰ نېټې پورې دغه شمیره ۳۵۰۰۰ افسرانو ته لوړه شي.

لومړنی ډله ۲۵ افسران د تایمې په کریستال هوټل کې تر روزنی لاندې دي او تاسو کولای شي چې په دې اړوند هلته معلومات تر لاسه کړي.

په مرکزي لوړو کې سیلابونه

تیره اوونۍ په مرکزي لوړو سیمو کې چارواکو راپور ورکړ چې د بامیانو د ولایت په دريو ولسوالیو یکاوانگ، کهمرد او صیغان کې او د دایکندي د ولایت په دوو ولسوالیو کیتی او کیجران کې سیلابونه راغلي دي.

تر اوسه پورې دوه کسان په بامیانو کې او دوه تنه نور په دایکندي کې تیره اوونۍ مړه شوي دي.

په سلگونو هکتاره کرنیزه ځمکه تیر سیلاب لاندې کړې او ۸۲ کورونه په بشپړه توگه ویجاړ شوي دي، په داسې حال کې چې په زرگونو ونې او په سلگونو څاروي په کاه مرد، یکاوانگ او صیغان کې هلاک شوي دي. د کاه مرد سړک تړل شوی دی.

د سیلاب د ناورین ارزونه پیل شوي ده او په کاه مرد کې د سړک د ترمیم د پي آر تي له خوا ترسره کیږي.

مرستندویه موسسي او محلي اداره د یونیسیف، افغاني سره میاشت، پی آر تي، دی او پی ایچ او د کډوالو لپاره د ملگرو ملتونو عالي کمیشنری زیانمن شوو کلیوالو ته ۳۹۶۲ پلاستيکي خیمې، ۳۱۱ خیمې، ۷۱۸ کورنۍ بستې او ۵۲۶۳ کمپلې، ۴۵۰ پلاستيکي سطلونه، ۲۴۰۰ د اوبو ټانکۍ، ۴۶۸ غازي منقلونه، ۲۴۱۴ جوړه کالي، ۱۰۰ د پخلنځي بستې ۱۵۰ سطلونه او ۱۹۰۰ بوشکې برابرې کړې دي.

د هیواد په شمال ختیځو سیمو کې د کار د پروژو لپاره د نړیوال خوراکی پروگرام خوراکی مرستې

د هیواد د شمال شرقي ولایت کندز په شپږو ولسوالیو کې د نړیوال خوراکی پروگرام د کار په بدل کې د خوراک د پروژو لاندې نږدې ۲۱۰۰۰ کورنیو نږدې ۳۵۸ ټنه خوراکی توکي تر لاسه کړي دي.

دغه درې میاشتني پروژې د روان کال د می په میاشت کې پیل او د کلیو د بیا رغونې د ریاست له خو پلي کيږي. په دې کې د کانالونو، سرکونو د هواره ولو، جغل اچولو او زیرمو د کیندلو د پاکو اوبو چارې شاملې دي.

دا پروژې نه یوازې د خایي خلکو لپاره د اړتیا وړ خوراکی توکي برابرې بلکه د کرنیزو جوړښتونو د بیا رغونې له لارې د کرنیزو تولیداتو کچه هم لوړوي. نړیوال خوراکی پروگرام تمه لري چې په ۲۰۰۹ کال کې به د نږدې ۹ میلیونو افغانانو سره د نږدې ۳۱۷،۰۰۰ ټنو خوراکی توکو مرستې وکړي.

د فاریاب لپاره ښوونځي

د فاریاب ولایت د قرم قول په ولسوالۍ کې د نجونو یو ښوونځي پرانیستل شو. دغه پروژه د ناروې د حکومت په مالي مرسته د ۲۵۷۰۰۰ ډالرو په بودجه د ملګرو ملتونو د پرمختیایي پروگرام د ملي سیمه ییزو پرمختیایي پروگرامونو په لړ کې د کلیو د پراختیا او بیا ودانوي د پروگرام له خوا تطبیق شوه. په ښوونځي کې ۶۴۰ تنه شاگردان سبق لوستلی شي او ۳۲۰ سېټه فرنیچر لري.

دا ښوونځي د نهو پروژو له ډلې څه یو دی چې د فاریاب په ولایت کې د سیمه ییزو انکشاف د پروگرام له خوا تجوړینې لاندې ده او په عمومي ډول ۱۸۷۰۹۲۷ ډالره بودجه ورباندې مصرفیږي.

د افغانستان د نوی پیل پروگرام په کندز کې ښوونځي جوړوي

د ملګرو ملتونو د پرمختیایي پروگرام د افغانستان د نوی پیل د پروگرام په برکت به د کندز په ولایت کې د ښوونځي لپاره یو نوی تعمیر جوړ شي. په دې نوی ښوونځي کې چې د قلعه زال په ولسوالۍ کې جوړیږي او ۱۶ درسي خوني به ولري، ۱۵۰۰ تنه شاگردان سبق ولولي. د کلیو د پراختیا پروگرام دغه ښوونځي به ۱۲۷۸۱۸ ډالره ملای لګښت جوړوي. د افغانستان د نوی پیل پروگرام دغه پروژې په ولسوالیو کې هلته منظروي چې ټول نمبر قانوني وسله وال ګروپونه د ډایاک تر پروگرام لاندې منحل شي.

د بلخ، بادغیس، فاریاب، کاپیسا، تخار او ننګرهار د ولایتونو په ولسوالیو کې دغه ډول پرمختیایي پروژې تر کار لاندې دي.

په نورو هغو ولسوالیو کې چې د ډایاک د پروگرام د تطبیق په باب شکایتونه شته دغه پروژې د تخنیکي او لوژستیکي تیارۍ له پلوه په مختلفو مرحلو کې دي.

د چاپیریال نړیواله ورځ

ملګري ملتونه د چاپیریال نړیواله ورځ د جمعې په ورځ لمانځي او د دې ورځې د لمانځلو لپاره یو لړ پېښې ترسره کيږي. د ملګرو ملتونو د چاپیریال پروگرام به په هیواد کې په دغه ورځ دوه پېښې ولمانځي.

د دغو پېښو لومړۍ پېښه د پاکې، چاپیریال ساتنې او د اقلیم د بدلون د پوهاوي د کچې د لوړولو کمپاین دی چې د ښوونځیو او جوماتونو له لارې د تایمې او فتح الله قلعه د ۱۰ ناحیې په سیمه کې ترسره کيږي.

دویمه خبره د ماشومانو د طبیعت د نقاشي مقاله او مراسم دي چې کورته توب به یې په بامیانو کې د هغه ولایت د والی او محلي مشرانو له خوا وشي.

د چاپیریال نړیواله ورځ د ملګرو ملتونو د عمومي اسمبلي له خوا په ۱۹۷۲ کې ټاکل شوي ده. د ملګرو ملتونو لپاره دا یو فرصت دی چې په نړیواله کچه د طبیعي چاپیریال په باب عامو خلکو ته معلومات ورکړي او سیاسي توجه او عملي کار دې خوا ته را جلب کړي. ددې کال موضوع "سناسي سیاره تاسې ته ضرورت لري. د اقلیم د بدلون په وړاندې سره یو شي." ده

مور غواړو چې خبري رسنۍ په دې ورځ راپورونه خپاره کړي او په افغانستان کې دغه ورځ په خپلو پروگرامونو کې ولمانځي.

د کډوالو لپاره د ملګرو ملتونو عالی کمیشنری

د کډوالو د خپلی خوښی راستنیده د ملګرو ملتونو د عالی کمیشنری په مرسته بلوچستان د کویټه څخه نن د سره پیل کیری. کډوال د دی لپاره چی مرستی تر لاسه کړي نو باید د ثبت کارتونه ولري.

پوښتنی او ځوابونه

د بی بی سی پښتو رادیو: لکه چی تاسو وویل ډیر سیلابونو کورنیو ته د هیواد په بیلا بیلو برخو کی نه یوازې په دوو ولایتونو کی تاوان رسولی دی. د بیلګی په ډول سیلابونو جوزجان هم خپلی دی. ایا تاسو کولای شئ وویاست چی څومره کورنی اغیزمنی شوی دي او څومره کسان تلف شوی دي، څومره مرستی شوی وي؟

یوناما، نیلاب مبارز: ستاسی د پوښتنی په اړه باید ووايم چی که چیري تیر مطبوعاتی کنفرانس ته راغلی وئ نو هلته تفصیلی راپور د ارزونی او ملاتړ په هکله چی په شمالي، شمال ختیځ او لویدیځو ولایتونو سره شوی دی وړاندی شو. اوس مور تازه معلومات د سیلابونو په اړه چی په مرکزی سیمو کی دي نه لرو. تاسو کولای شئ دغه ټول معلومات چی تیری اونی د مطبوعاتی کنفرانس په راپور کی نشر شوی دی زمور د ویب پانې څخه تر لاسه کړئ. ددی پرته د لا زیاتو معلوماتو لپاره د مطبوعاتی کنفرانس وروسته هم کولای شئ اړیکه ونیسی.

پژواک: د جمهوري ریاست د ټولټاکنو په اړه، مور پوهیرو چی یوناما ډیره زیاته مرسته او مشوری د ټولټاکنو خپلواک کمیسیون ته د راتلونکو انتخاباتو لپاره برابروي. دلته د ځینو کانديدانو سره اندیښنی شته چی نه شي کولای زیاتی پیسی د راتلونکی کمپاین لپاره مصرف کړي. په داسی حال کی چی ځینی نور کانديدان داسی دي چی هیڅ ډول حد د مصرف لپاره په کمپاین کی نه لري. نړیواله ټولنه څنگه مرسته کولای شي، په داسی حال کی چی یوناما د مالی مرستی نقش ددی انتخاباتو د تدویر لپاره لري. ستاسی دریځ څه ډول دی؟

یوناما، نیلاب مبارز: یو شی مور دلته څرګندول غواړو هغه دا دی چی دا مهال د جمهوري ریاست او ولایتی شوراګانو انتخابات په بشپړه توګه پخپله د افغانانو له خوا رهبري کیری. هغه څه چی د کانديدانو له خوا په لګښتونو پورې اړه لري نو قوانین نړیوالی ټولنی ته د دی اجازه نه ورکوي چی د هیڅ کوم کانديد لپاره د جمهوري ریاست ټول ټاکنی تمویل کړي. خو مور کولای شو چی د رسینو د کمیسیون سره په تماس کی و اوسو او یا هم دا چی د انتخاباتو د خپلواک کمیسیون د ویاند سره چی هغوی تلویزیون او رادیو ته د ټولو کانديدانو لپاره په تیرو انتخاباتو کی د اعلانونو ملاتړ کړی دی. زه باور لرم چی هغوی به په دی اړه زیات معلومات ورکولای شي.

یوناما علیم صدیق: زه غواړم یوازې دا زیاته کړم چی ټولو کانديدانو ته به د تلویزیون او رادیو د لاری په برابره توګه وریا وخت ورکړی شي، چی هغوی تر یوې کچې نقش لري او دغه فرصت به په افغان رسنیو کی د رسنیو د کمیسیون له خوا ورکړای شي.

رادیو آزادی: سره د دی چی د ټاکنو خپلواک کمیسیون ځینو نوماندو ته چی کمپاین یی له وخت څخه مخکی پیل کړی و اخطار ورکړی و او سره له دی چی ځینی نوماند د خپلواک کمیسیون دی خبری ته غور و نه نیو، تاسی څه فکر کوئ چی کمیسیون باید څه وکړي څو نوماندان له دی عمل څخه منع کړي او فکر نه کوئ چی د وخت څخه د مخه کمپاین د قانون سره مخالفت دی؟

یوناما، نیلاب مبارز: کمپاین باید د معینې مودې په دننه کی وشي یعنی د جون په نیمايي کی. خپلواک کمیسیون په یوه مطبوعاتی کنفرانس کی ټول نوماندان له دی څخه خبر کړي دي. که د وخت څخه د مخه کمپاین وشي، دغه کار د قانون ماتونه ده. په داسی حالاتو کی د نوماندانو پلویان کولای شي د کمیسیون د شکایتونو کمیسیون ته لیکلی راپور ورکړي. لکه څنگه چی تاسی خبریاست دوی پرون ورځ په دی باب یوه اعلامیه هم خپره کړه. تر کومه ځایه پورې چی په مور پورې اړه لري مور به د څارنی په پای کی خپل راپور ورکړو. دغه راز خاص استازی کای ایډه هم څو اوونی پخوا د لارښوونو یادداشت ورکړ چی د ټاکنو په پروسه کی یی د هر یوه دنده مشخصه کړي ده.

سبا تلویزیون: زما پوښتنه د ماشومانو د ورځي په مناسبت ده، په داسي حال کي چي دغه ورځ د نړی او افغانستان په کچه لمانځنه کيږي، نږدې ۵ میلیونه ماشومان ښوونځيو ته نه ځي او په هیواد کي جبري کارو ته اړی دي، غواړم په دې اړه د یوناما په دريځ ځان پوه کړم؟

یوناما، نیلاب مبارز: د ماشومانو د ورځي په اړه، ما یو لړ پروگرامونه ولیدل چي د بیلا بیلو ډله ییزو رسنیو لخوا تیار شوی دی، هر څه چي مور یې باید وکړو باید د یونیسف له لاري ترسره شي، مور د ښوونځيو د پرانیستلو په هکله هم یادونه وکړه، د ۲۰۰۲ کال راهیسي د ۶ میلیونو څخه زیات ماشومان په ښوونځيو کي داخل شوی، دغه شمیره د پخوا په پرتله ډیره لوړه ده، په دې هکله ښي لاسته راوړني لرو، مور منو چي ماشومان زیاتي ستونزي لري او زیاتره ماشومان په خاص ډول نجوني ښوونځيو ته نه ځي. زموږ تر ټولو مهمه موخه دا ده چي باید هیڅ ماشومان د ښوونځي څخه پاتي نه شي، خو هغه هڅي چي په دغه برخه کي ترسره کوو هغه د ښووني او روزني د وزارت له لاري ترسره کيږي. مور همدارنگه د بیلا بیلو فعالیتونو له طریقه د یونیسف په واسطه د ماشومانو سره ملاتړ ته دوام ورکوو. که چیري تاسو په دې اړه نورو معلوماتو ته اړتیا لری نو بیا زما د یونیسف د همکار سره چي په دغه کنفرانس کي گډون لري، خبري وکړئ.

یوناما، علیم صدیق: زه غواړم د ماشومان د کار په اړه هغي خاصي نکتي ته چي د نړیوال خوراکي پروگرام له خوا کوم چي په هیواد کي د کلونو راهیسي خدمتونه ترسره کوي، هغه د ښووني او روزني په بدل کي د معارف پروگرام دی، ستاسو پام راواړوم. حقیقت خو دا دی چي په داسي یوه هیواد لکه افغانستان کي چیري چي د نیستی کچه دومره لوړه ده، کورنی د اقتصادي فشارونو له امله خپل ماشومان د ښوونځيو په ځای کار کولو ته استوي. د دې ستونزي په درک کولو سره او د والدینو د هڅولو پخاطر ترڅو د کارکولو پر ځای خپل ماشومان ښوونځيو ته واستوي، د خوراک نړیوال پروگرام د څو کلونو راهیسي دغه ډول پروگرامونه لاري ته اچولي او ددې کار لپاره هغو ماشومانو ته چي په منظمه توگه ښوونځيو ته ځي د خوراکي توکو لازم تدارکات ورکړي. دا کار نه یوازي د غریبي له امله د متاثره شویو کورنیو لپاره د بشرپالنې د ژوند ژغورلو لنډمهاله مرستي برابروي بلکه دغه کار په هیواد کي په ښوونځيو کي د ماشومانو د شمولیت د میزان کچه هم لوړه ساتلي. دا پروگرام په اوس حال کي د هیواد په کچه جاري دي، که چیري ستاسو له جملې څخه څوک ددې پروگرام د تر لاسه کوونکو سره د لیدو تمه لري، مور به د اړیکي د ټینګولو په برخه کي لازمي مرستي ترسره کړو.

هشت صبح: زما پوښتنه د ۳۵۰۰۰ پولیسو د روزني په باب ده چي ایا دغه کسان به له نورو پولیسي قواوو سره یو ځای شي او که به ناڅرگند شي او د دوي تنخواگاني به حکومت او که یو این ډی پی ورکوي؟ ایا د دوي معاشونه به له نورو پولیسو څخه توپیر لري؟ بله پوښتنه دا ده چي تاسي د دې دورې په ټاکنو کي د بلې هغي په مقایسه څه شي غیر عادي بولي؟

یوناما، نیلاب مبارز: ۳۵۰۰۰ نوی پولیس افسران نوی پولیس افسران نه دي، دوي د پولیسي قواوو یو جز دی. په دې باب زه مشوره درکوم چي نن له دې هیسي د کریستال هوټل ته ورشئ او روزنه هلته وگورئ. دوي د کورنیو چارو د وزارت یوه برخه ده او له ټاکنو وروسته به هم پاتي شي. دوي په دې باب روزنه اخلي چي څنگه کولای شي د ټاکنو جریان له خطر څخه په راتلونکو میاشتو کي خوندي وساتي. د ټاکنو په پروسه کي دغیر عادي خبري لیدل، مور هیڅ داسي څه نه دی لیدلی، بلکه ددې په خلاف مور یو مثبت ټکی وینو او هغه د افغانستان د ټاکنو د خپلواک کمیسیون له خوا د ټاکنو د جریان سنبالول دي او مور افغانانو ته په دې باب مبارکي وایو.

یوناما، علیم صدیق: د ثبتولو په جریان کي مور نږدې ۴،۵ میلیونه تنه وگړي د دې کال د ټاکنو لپاره راجستر شوی ولیدل. په ټول ملک کي د ثبتولو مرکزونه موجود وو او داسي کمه لویه امنیتي پېښه نه ده شوي په دې موده کي. د نوماندانو د راجستر کولو په موده کي د کومي لوی امنیتي پېښي راپور نه دی ورکړای شوی. مور فکر کوو چي دا یوه ښه نښه ده څومره چي مور د ټاکنو ورځي ته یعنی د اگست ۲۰ ته نږدې کیږو، البته د شکایت لپاره ځای نشته د رایه ورکوونکو خونديتوب او هوساینه د ټاکنو په خت کي د ټاکنو د چارواکو او د حکومت لومړنی اندیښنه ده. مور په دې خبره ډاډمن یو چي ۳۵۰۰۰ پولیس افسران ددې لپاره روزل کيږي چي د دې کال د ټاکنو مرکزونه خوندي وساتي.

طلوع تلویزیون: تاسو د نوم لیکنې د مودې پرمهال وویل چې د کوم جدي امنیتي پېښو سره نه یاست مخامخ شوی، نږدې ۴،۵ میلیونو افغانانو د رایې ورکولو کارتونه ترلاسه کړی، په داسې حال کې چې په زابل کې هغو خلکو ته چې د رایې ورکولو کارتونه یې ترلاسه کړی د یاغیانو له خوا گواښونه شوی دی، څنگه ویلای شو چې دغه پروسه په عادي ډول پر مخ روانه ده؟

یوناما، علیم صدیق: زه فکر کوم چې په دې هکله هیڅ شک نشته چې دغه ټول ټاکنې به هیواد د یوه نوی مصمم شوی سیاسي مشرتابه خوا ته وهڅوي. دا باید د هغو کسانو لپاره چې غواړي دغه هیواد پرمختګ و نه کړی، کوم حیرانونکی خبر نه وي او د دغې پروسې له طرفه ځان د گواښ سره مخامخ نه کړي. په دې کې هیڅ شک نشته چې هغوي به د دغې پروسې د شنډولو لپاره هڅې ترسره نه کړي، نو ځکه د روان کال د ټول ټاکنو پر مهال امنیت دومره مهم دی.

مهمه خو دا ده چې حکومت څنگه د دغه ډول گواښونو په هکله غبرګون ښيي او د رایې ورکونکو لپاره امنیت څنگه ډاډمن کوي. د راتلونکو اونیو په ترڅ کې به د کورنیو او دفاع چارو وزارتونه د را راوانو ټول ټاکنو لپاره خپل امنیتي پلان وړاندې کړي. لکه څنگه چې د هیواد په کچه امنیتي ځواکونه خپل حضور پراخ کړي، دا کار به رای ورکونکو ته ډاډ ورکړي ترڅو د رای ورکولو په موخه د خپلو کورونو څخه راوځي. د افغانستان خلک ټول ټاکنې غواړي، هغوي غواړي خپل رایې واچوي او مور به ددې لپاره د افغانستان د حکومت او د افغانستان د ټول ټاکنو د خپلواک کمیسیون سره د هر ډول مرستو د ترسره کولو لپاره کار وکړو څو افغانان د هیواد په کچه وکولای شي د خپل دیموکراتیک حق په کارولو سره د هیواد په راتلونکې کې ونډه واخلي.